Poštnina plačana v gotovini. Posamezna številka 1.25 Din.

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socijalne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 6 Sreda, 23. januarja 1935 Leto X

Resnici je treba pogledati v obraz

Finančni minister in njegova politika

Na seji upravnega odbora Narodne banke je finančni minister dr. Stojadinović dne 18. t. m. poročal o svoji finančni politiki, s katero se strinja sedanja vlada in Narodna banka.

Narodna banka je glede finančne politike z oziroma na poročilo ministra izdala naslednji službeni komunike:

»Na sejo upravnega odbora Narodne banke je prišel danes dopoldne tudi g. finančni minister dr. Stojadinović, v želji, da se osebno seznani z vsemi člani upravnega in nadzornega odbora Narodne banke in da Narodno banko seznani z nagibi, ki so vodili kraljevsko vlado pri izdaji uredbe o likvidaciji inozemskih revolvingkreditov Narodne banke.

Finančnega ministra je s prisrčnim pozdravnim govorom pozdravil viceguverner dr. Meljko Čingrija. Nato je finančni minister imel pomemben govor, v katerem je orisal naziranje kraljevske vlade o valutni in eskontni politiki. Uredbo in izvajanja g. ministra sta upravni in nadzorni odbor Narodne banke sprejela z izrednim zadovoljstvom in odobravanjem.

V skladu z željo kraljevske vlade je Narodna banka sklenila, da se takoj okoristi s pravico, ki ji jo daje uredba, da namreč povrne svoj revolving-kredit v inozemstvu in da počenši s 1. februarjem t. l. zniža lombardno mero s 7.5% na 6% in eskontno mero s 6.5% na 5%.«

Minister je v svojem poročilu omenjal, da je znašala vrednost dinarja aprila 1926. 9.12 švicarskih frankov za 100 dinarjev. Leta 1931. je bilo najeto posojilo 2 milijardi dinarjev za stabilizacijo dinarja, toda 1932 je znašala vrednost le še 9 frankov za 100 Din. Vrednost je padala,

dokler se je dinar stabiliziral na 7 frankih.

Med tem so se jemala posojila v Franciji (340 milijonov francoskih frankov), za katera se je zastavilo zlato. Zato je tudi vrednost zlate podlage manjša kakor se izkazuje. Odkrito je treba priznati sedanjo vrednost dinarja. Nimam pa namena, da bi se je dotaknil. Ljudje, vsaj mnogi, mislijo, da bi bilo treba znižati vrednost dinarja ali pa provesti inflacijo. Toda v denarju ni zdravila,

denar ni vzrok gospodarske krize.

Kdor predlaga inflacijo, misli samo na dolžnike, pozablja pa na vse druge, pozablja na mezdne uradnike in delavce, na hranilce itd. Znižati vrednost dinarja pomeni, pomagati enemu sloju v škodo drugega, pomeni morda rešiti ene, uničiti pa druge. To bi bila krivica. Tudi druge države v svojih bojih za gospodarstvo ne mislijo na inflacijo, ker vedo, kakšno pogorišče pušča inflacija za seboj.

Minister je izjavil, da hoče ohraniti sedanjo vrednost dinarja. Zmotno je tudi, če vodimo v Narodni banki skoraj 60 odst. zlato kritje, ko je del zlata v francoski banki in moramo za lesk zlate zaloge plačati na leto v devizah

okoli 30 milijonov

Narodna banka mora posojilo 340 milijonov frankov vrniti, da prihrani na leto 30 milijonov stroškov.

Vlada je znižala zakonito zlato zalogo Narodne banke od 35 na 25 odst., oziroma pri zlatu na 20 odst., kar zadošča. Faktično pa zlata zaloga tudi po plačilu dolga še vedno znaša za skupno kritje 30.6 odst., za kritje v zlatu pa 27.56 odst. Narodna banka pa mora iti za tem, da bo imela kritje samo v zlatu, oziroma z zlatom plačljivih devizah. Narodna banka ne sme v nobenem primeru obremeniti zlate in devizne podlage. To je prava slika politike vlade brez vsakršnega friziranja.

Dr. Topalović:

Kupna moč dinarja mora ostati ohranjena

Vlada naj najame 3 milijarde dinarjev notranjega posojila za javna dela

Minister financ je s tem nastopil novo smer državne finančne politike ter računa, da se izboljšajo notranje gospodarske razmere. Z znižanjem obrestne mere, s plačilom doslej neznanega dolga 340 milijonov francoskih frankov in z zakonitim znižanjem zlate podlage Narodne banke, je ustvarjena možnost, da se

nekaj denarja prihrani

ter da več plačilnih sredstev v promet. Politika ima očividno namen, deloma omejiti uvoz inozemskega blaga. Vsekakor pa preti nevarnost, da se pojavi tendenca po zvišanju blagovnih cen, kar bi zadelo konsumente, dočim utegneta kmetijstvo in drugo gospodarstvo nekaj opomoči.

Absolutno se pa morajo pridobljena sredstva porabljati za velika javna dela,

kakor pravi s. dr. Živko Topalović, ter eventualno najeti v ta namen še notranje posojilo v znesku dveh do treh milijard dinarjev.

S. Topalović je izjavil na beograjski anketi, ki je bila sklicana za soboto in nedeljo glede zakona o minimalnih mezdah delavcev in nameščencev, da pozdravlja v imenu navzočih novo politiko finančnega ministra, ki bo nedvomno koristila gospodarstvu. Znižanje obrestne stopnje smo mi zahtevali že od nekdaj v svrho obnovitve gospodarstva. Z naredbo, ki je izšla, še ni storjeno vse, minister naj pa v tem pravcu nadaljuje svojo finančno politiko, da se izboljša narodno gospodarstvo in obenem pazi,

da ne pade kupna možnost konzumentov.

Za delavstvo in nameščenstvo je nova finančna politika velike važnosti, če bo omilila nezaposlenost ter obenem dvignila nivo sramotno nizkih plač. To se utegne zgoditi z zaposlitvijo in z dvigom konzuma. Dobro in boljše plačani delavci in nameščenci so boljši konzumenti. Vse gospodarstvo in njega razvoj je odvisno od konzuma.

Izvajanja ministra tudi kažejo, da razume gospodarsko vprašanje tako.

Zopet rudniška nesreča

12 rudarjev mrtvih

7 več ali manj težko ranjenih

Dne 21. januarja t. l. dopoldne se je pripetila strašna nesreča v rudniku Srbski Balkan pri Zaječarju. Po dosedanjih ugotovitvah je bilo 12 rudarjev ubitih, 2 sta zelo nevarno poškodovana, 5 pa je lažje ranjenih. Enega rudarja pogrešajo. Rudnik Srbski Balkan je last znanega industrijca in bivšega srbskega ministrskega predsednika Djordja Genčića. Nesreča je nastala ob 10. dopoldne. Skupina rudarjev se je baš odpravljala v rudnik, da zamenja svoje tovariše, ko je nenadoma nastala v rovu, v katerem je bilo 26 rudarjev, strašna eksplozjia. Eksplodiral je metan.

Med smrtnimi žrtvami nesreče je tudi Janez Osterberg, doma iz trboveljske okolice.

Kaj bo s posaarskimi emigranti?

Apel na Društvo narodov

Po plebiscitu beže emigranti iz Posaarja kar trumoma. Francoski zunanji minister Laval je sicer vložil spomenico pri Društvu narodov, češ, da je Društvo narodov in haaško sodišče odgovorno za usodo posaarskih emigrantov. Vprašanje teh emigrantov ni ne nemško in ne francosko, pač pa

mednarodno vprašanje.

Nemčija je sicer obljubila, da v Posaarju ne bo izvajala nasilstva, vendar [illegible] ni za to obljubo pravih garancij.

Po našem mnenju je vprašanje teh beguncev narodno in mednarodna politika bi morala naložiti Nemčiji, da nad Posaarci, ki niso glasovali za Nemčijo, ne izvaja nikakršnega terorja.

Laval pravi, da Francija sama ne bo mogla zaposliti beguncev in da je zaradi tega potrebna velika mednarodna finančna pomoč. Ne vemo, kako pride do tega, [illegible] nalagati mednarodna bremena Društvu narodov, ko je to nepotrebno in ko ima Društvo narodov ključ v svojih rokah. [illegible]

Taka rešitev tega vprašanja se nam zdi pravilna. Zakaj Posaarci so bili pod suvereniteto Društva narodov, mnogo jih je glasovalo v njega interesu, zato imajo tudi pravico do mednarodne zaščite, ki jo plača Nemčija.

Vzhodni pakt se mora skleniti z Nemčijo

Najprej vzhodni pakt

V Ženevi so zastopniki male antante, balkanske zveze in za Rusijo Litvinov zahtevali, da se mora najprej skleniti vzhodni pakt, potem se preide k reševanju rimskega dogovora. Litvinov je še dostavil, da brez Nemčije ni vzhodnega pakta. Ta zahteva je bila stavljena Lavalu oziroma Franciji skoraj ultimativno, da se prepreči diktatura štirih velesil v Evropi.

— — —

Rumunski strokovni kongres

Tudi v Rumuniji socialna zakonodaja na papirju

Rumunske svobodne strokovne organizacije so nedavno imele svoj redni kongres. Kongresu je prisostvovalo 200 delegatov in je trajal tri dni. Obravnaval je socialnopolitična vprašanja, ki jih Rumunija jako slabo izvaja, dasi je že priznala znatno število mednarodnih konvencij. Rumunija šteje 20 milijonov prebivalcev in ima 200.000 nezaposlenih, dasi ima toliko naravnih bogastev, da bi živelo v njej 40 milijonov prebivalcev.

Članstvo rumunskih strokovnih organizacij je od leta 1931 do 1933 naraslo od 30.138 na 41.637. Deželni centrali je priključenih 250 strokovnih organizacij. Za internacionalo je bil navzoč s. Jauhaux.

Mussolini vabi malo antanto v Rim

Pariški listi poročajo, da je Mussolini povabil malo antanto, da skliče bodočo sejo sveta v Rim. Ob tej priliki namerava Mussolini sprejeti čehoslovaškega zunanjega ministra drja Beneša. Ta pojav znači, da pričenja Mussolini računnati z malo antanto kot celoto ter z njo sodelovati v evropskih vprašanjih.

Na Švedskem najboljše razmere

Vzorno delovanje socialnodemokratične vlade

Celo švedski meščanski dnevnik v Stokholmu »Svenska Dagbladet« ugotavlja, da se je Švedska gospodarsko najbolj opomogla med vsemi evropskimi državami ter da so se socialne razmere (standard) najbolj izboljšale. Švedska zunanja trgovina se je ugodno razvijala, industrijska produkcija se je močno dvignila ter se je še v zadnjih mesecih v nasprotju z drugimi deželami poživela.

Na Švedskem vladajo socialni demokrati.

Redno zasedanje banovinskega sveta

4. februarja

Pomočnik bana dravske banovine sklicuje redno sejo banskega sveta dne 4. februarja. Na dnevnem redu je proračun za 1935-36 in naredba o izvrševanju zakona o lovu.

Izročitev Posaarja Nemčiji

Zadnja francosko-nemška konferenca bo 29. t. m. Na tej konferenci se sklene način prevzema Posaarja po navodilih odbora trojice. Mednarodne čete pa zapuste Posaarje še pred 1. marcem.

Velika anketa

o položaju delavstva

v Jugoslaviji

Na inicijativo centralnega tajništva Delavskih zbornic se je vršila dne 19. in 20. t. m. velika anketa, katere so se udeležili zastopniki vseh Delavskih zbornic, strokovnih organizacij vseh smeri, mestnih občin Beograda, Ljubljane, Maribora in Banjaluke, zastopniki skoro vseh ministrstev ter zastopniki SZUR in Borze dela.

Na dnevnem redu ankete so bila ta-le tri važna vprašanja:

Zakonita ureditev minimalnih plač, podpiranje brezposelnih in obdavčenje delavskih plač.

Anketo je otvoril s. dr. **Ž. Topalović,** kateri se je predvsem v zbranih besedah spomnil zadnje rudarske nesreče v Trepcih, katera je zahtevala več človeških žrtev. (Nadaljnja njegova izvajanja glej članek »Za ohranitev kupne moči dinarja v današnji številki. Op. ur.)

Po izvolitvi predsednika so anketo pozdravili zastopniki raznih ministrstev, nakar je k prvi točki dnevnega reda poročal s. **B. Krekić,** ki je v daljšem, dobro utemeljenem referatu pokazal

pravo stanje, v katerem žive delavci in nameščenci

v naši državi, ter z odločnim povdarkom zahteval od merodajnih krogov, da posežejo v te razmere in z zakonom napravijo temu konec, ker sicer je moralna in fizična propast našega delavstva neizogibna.

K drugi točki

podpiranje brezposelnih

in o brezposelnem vprašanju sploh je poročal s. **Jovo Jakšić.**

O davkih na delavske plače

pa s. **Uratnik** iz Ljubljane, katera sta na podlagi zbranih podatkov strokovnjaško obdelala ta dva problema ter pokazala pota, kako naj se ta pereča vprašanja rešijo.

Vsi trije poročevalci so za svoja izvajanja želi splošno odobravanje.

Po končanih referatih so se izvolile tri komisije, katere naj v teku dneva izdelajo resolucije in predloge k vsem vprašanjem, ki so bila na dnevnem redu.

Druga plenarna seja

se je otvorila v nedeljo ob 9. uri in so referenti posameznih komisij prečitali sestavljene resolucije, o katerih se je razvila obširna debata. V debato so posegli delegati iz vseh krajev, vseh strok in smeri, ter so na podlagi številk pokazali na grozovite razmere, v katerih živi naše delavstvo v državi, kakor tudi na absolutno brezbrižnost merodajnih faktorjev in na brezsrčno postopanje delodajalcev, domačih in tujih, in nezvdržne razmere v državnih podjetjih.

Debato je otvoril s. **Pfeifer** iz Zagreba, ki je razkril stanje in plače delavstva v Zagrebu in na Hrvaškem sploh. Nato je anketo pozdravil generalni direktor SUZRa dr. **Glaser,** zastopnik mestne občine ljubljanske **Kosem** in mariborske **Brandner,** ki sta v daljših govorih prikazala socialno politiko teh občin in njihovo gledanje na rešitev vprašanj, ki so na dnevnem redu ankete. Brandner je zahteval večjo finančno avtonomijo za občine. Oba sta izjavila, da bodo mestne občine, katere zastopata, podpirale vse zaključke te ankete.

Za njima je govorila cela vrsta delegatov iz raznih krajev in strok. Za svobodne strokovne organizacije Dravske banovine je govoril s. **Jakomin** o splošnem položaju. Zlasti je povdarjal potrebo, da se pri Borzah dela uvede popolna samouprava, ker le tedaj bodo te sposobne vršiti dano jim nalogo. S. **Petejan** je podčrtal važnost tako velike ankete in iznešene slike iz življenja našega delavstva. Izrazil je svoje trdno prepričanje, da preko teh dejstev oblasti ne bodo mogle iti. Apeliral je na zastopnike ministrstev, da naj napravijo vse, da naša socialna zakonodaja ne bo tudi v bodoče ostala samo na papirju, sicer je vsak nov zakon nepotreben. Zakonov, ki se ne izvajajo, delavstvo ne rabi. Obenem je povdaril, da ako država hoče ščititi kmete, banke in industrijo,

mora tudi zaščititi — privatno lastnino delavca, t. j. njegovo zdravje in življenje s tem, da mu omogoči delo in življenju primeren zaslužek ter zaščito.

S. **Karner** je podal kratko sliko o plačah mariborskega delavstva v tekstilni, stavbeni in lesni industriji itd. ter razlike plač v raznih industrijskih obratih, posebej še na železnici. Končal je z apelom, da ako državni organi ne morejo [illegible] ščititi življenskih interesov delavstva, naj vsaj dajo delavstvu polno svobodo organizacije in boja, da se bode samo potom svojih organizacij lahko borilo in branilo, kar danes ne zamore.

S. **Arh** je podal sliko delavskih razmer v revirjih ter zahteval zaščito rudarjev pred izkoriščanjem.

V debati sta govorila tudi zastopnika Narodne strokovne zveze **Bučar** in **Struc.** Zanimivo je to, da je prvi ostro obsodil način, kako se porablja denar iz banovinskega bednostnega fonda, od katerega nimajo oni, ki največ plačujejo, t. j. delavci, skoro nič, medtem ko se na račun tega fonda nastavljajo učitelji s 300 do 500 Din mesečne plače, za delavce pa ni denarja. (Ker ima Bučar ozke veze z onimi, ki ta banovinski fond opravljajo, bodo njegova izvajanja gotovo točna. Obenem pa so karakteristična za naše razmere. O. ur.)

Po končani debati so bile vse predložene resolucije soglasno sprejete, nakar je bila anketa ob pol 15. uri zaključena in so se delegati razšli v zavesti, da so ob pravem času pokazali vladi, delodajalcem, kakor tudi vsej javnosti, kako žive naši delavci in nameščenci; pokazali pa so tudi pota za izboljšanje teh razmer, da ne bo propadel najzdravejši del našega naroda, delavstvo. Zato pa je nujna potreba, da odgovorni vladajoči krogi napravijo svojo dolžnost in takoj oživotvorijo predloge, ki jih je ta anketa sprejela.

Na anketi sprejete resolucije bomo objavili v prihodnjih številkah Delavske Politike.

Naraščanje zaposlitve — padanje plač

OUZD v Ljubljani poroča:

»Eden najvažnejših narodno-gospodarskih pojavov minulega leta 1934 z dalekosežnimi socialnimi posledicami je progresivno padanje delavskih plač. Dočim je zaposlenost delavstva napredovala vse leto 1934, so delavske plače nazadovale istotako vse leto. Veličino teh nasprotujočih si tendenc v razvoju zaposlenosti in plač nazorno prikazujejo takozvani letni diferenciali, to so razlike v zaposlenosti oziroma v plačah med istimi meseci dveh zaporednih let.

L e t a 1934:

Mesec	Letni diferencial članstva OUZD-a v Ljubljani	(prirast »+« ozir. padec »—« povprečne dnevne zavar. mezde Din
jan.	+ 731	—0.37
febr.	+2.221	—0.33
marec	+3.312	—0.40
april	+3.205	—0.62
maj	+3.710	—0.74
junij	+4.437	—0.69
julij	+4.403	—0.77
avgust	+4.060	—0.76
sept.	+4.010	—0.73
okt.	+4.091	—0.65
nov.	+3.649	—0.58
dec.	+3.529	—0.44

Ta pojav je toliko bolj zanimiv, **ker je ves čas po vojni do konca leta 1933 obstojal paralelizem v razvojnih tendencah zaposlenosti in plač.** Napredovanje oziroma nazadovanje zaposlenosti, ne pa obratno, kakor je razvidno iz sledeče tabelice, katera se nanaša na prve mesece začetka gospodarske krize v letu 1930 in na nekaj mesecev ob preokretu gospodarske krize leta 1932.

L e t a 1930:

Mesec	Letni diferencial članstva OUZD-a v Ljubljani	(prirast »+« ozir. padec »—« povprečne dnevne zavar. mezde Din
jan.	+5.511	+1.39
febr.	+7.216	+1.42
marec	+7.869!!	+1.46!!
april	+7.715	+1.39
maj	+5.954	+1.24
junij	+3.307	+1.16
julij	+ 741	+0.97
L e t a 1932:		
junij	—15.738	—1.84
julij	—16.625	—2.20
avgust	—18.251!!	—2.41
sept.	—17.687	—2.42!!
okt.	—14.641	—2.30
nov.	—10.407	—2.01
dec.	— 7.436	—1.75

Oba letna diferenciala sta **dosegla istodobno maksimum,** to je marca 1930 in **skoraj istodobno minimum,** to je avgusta oziroma septembra 1932.

Padanje plač v letu 1934 je naše narodno gospodarstvo tako težko občutilo, da so delavske kot delodajalske organizacije predlagale zakonsko ureditev mezd (n. pr. projekt zakona o minimalnih mezdah itd.). Ako ni prišlo do tega, bo vzrok tudi ta, ker Jugoslavija ni imela primerne mezdne statistike. Različni tozadevni eksperimenti so se omejevali le na gotove kraje, obrate, poklice, to je le na relativno majhno število oseb. Mezdna statistika, katero je uvedel OUZD v Ljubljani z novim letom 1935 pa obsega vse industrijske in obrtne delavce v Dravski banovini z izjemo rudarjev, železničarjev in poljedelskih delavcev. **Po obsegu je torej to največja mezdna statistika v Jugoslaviji, saj se nanaša na okroglo 75.000 oseb, katere so zavarovane pri OUZD-u.** Statistika je ločena po ekspoziturah OUZD-a (lokalne mezde), po industrijskih skupinah (poklicne mezde) in končno je ločena še za delavce v mestih in na deželi. V bodoče bo OUZD poročal sezijske in kasneje tudi konjunkturne spremembe mezd, tako kot že dolga leta poroča o spremembah zaposlenosti delavstva.

Akoravno so šele **prvi podrobnejši** mezdni podatki statistično ugotovljeni, vendar smemo že z zelo veliko verjetnostjo trditi, da se bo tekom leta 1935 padanje povprečne zavarovane mezde **v celoti** ustavilo.

Ogromno delo, ki ga zahteva taka statistika, je in bo izvrševalo uradništvo OUZD-a poleg ostalih uradnih dolžnosti, tako da finance OUZD-a vsled tega niso in ne bodo nič obremenjene.

Zinovjev in Kamenjev obsojena. Opozicionalca ruskega režima Zinovjev in Kamenjev sta bila obsojena prvi na deset, drugi na pet let strogega zapora oziroma robije. Sodišče v Leningradu ju je obsodilo z drugimi obtoženci, ki so bili zapleteni v umor Kirova. Njiju imetje je zaplenila država.

Že drugo mobilno knjižnico je ustanovila beograjska Delavska zbornica. V gotovih obdobjih kroži poseben auto s knjigami po srbskih mestih, ki prečitane knjige pobere in pusti nove. Ta pokretna knjižnica se zelo obnese. Dobro bi bilo, če bi tudi ljubljanska Delavska zbornica na to mislila.

Tone Maček: 133

Slučaj Kumberger

»A, taka je ta reč!« je vzkliknil Aličev.

»Sem pa le radoveden, s kom imam opraviti!!« Prižgal je vžigalico.

»Ti si Jur!? Hudiča! Da sem to vedel!«

»Prokleta baraba! Kaj pa stikaš tod okrog? Ravno zdajle te je moral vrag prinesti.«

»Eh, ne zameri. Pri Ravnikarjevih so Trboveljčani na kožuhanju, pa sva šla gledat, če ni še kje kakšen skrit. Pa sva videla tu nekaj sumljivega in . . .«

»Veš, če bi ne bila tako dobra prijatelja . . .«

»Saj je tudi meni sitno. Pojdi z nami nocoj k ‚Logarčku'. Plačam kolikor hočeš piti.«

»Ne, dobra volja mi je že pokvarjena. Grem raje spati.«

»Pa v nedeljo?«

»V nedeljo pa, če ne boš do takrat že ‚suh'.«

»Čeprav. Bom pa kitaro prodal.«

Oblakov hlapec Jur si je zapel hlače, pritegnil pas, otepel klobuk, ki je bil poln stelje, in je pomolil Aličevemu roko:

»Torej?!«

»Servus! Ampak povedati mi pa smeš, katera je bila.«

»To te pa prav nič ne briga.«

»Se bojiš, da bi ti v zelnik hodil?«

»Bi ti ne svetoval! Jo vidiš?«

Pomolil mu je svojo veliko, žuljavo pest pod nos.

»Tega se nič ne boj. Sicer bom pa prej ali slej itak zvedel.«

»Lahko noč!« je rekel Jur izza ogla.

»Lahko noč!« sta zaklicala rudarja in se vrnila proti Ravniharju.

»Kakor izgleda ni nevarnosti. Kaj meniš, bi se jih lotili?«

»Nima smisla. Seveda, če bi oni začeli . . .«

»Si ne bodo upali. Jih je premalo.«

»Videti so tudi čisto dostojni fantje.«

»Mene pa je prsti srbé.«

»Boš imel še drugič dovolj prilike. Nocoj gotovo niso prišli izzivati.«

Na skednju je medtem napetost popustila in med obema, navidezno nasprotnima si taboroma, se je pletel že živahen pogovor. Nekateri so se poznali že od prej. Dva izmed Trboveljskih sta nekoč že delala v Hrastniku, eden na bližnjem Ojstrem. Podlunšek je vprašal Oblakovega:

»Poznaš Korimška? Lojza? Ki je poprej delal v Hrastniku?«

»Kaj bi ne. Še danes sem govoril z njim.«

»Kje pa dela?«

»Na Tereziji.«

»Na izkopu?«

»Ne. Pri zapolnjevanju.«

»Se kaj prida zasluži?«

»Hm. V splošnem trdé, da je nekoliko bolje ko v Hrastniku, je pa zato tudi večja draginja. V Hrastniku še dobiš hrano in posteljo za mesečnih 12 goldinarjev, v Trbovljah pa nikjer izpod 14.«

»Na kmetih zunaj je gotovo ceneje.«

»To pa je odvisno od tega, koliko je dotični kraj oddaljen od rudnika. V Retju na primer, plačujejo tudi na kmetih purši po 12 goldinarjev, in morajo poleg tega še pomagati doma pri delu.«

»Si slišal?« se je Ravnikarca obrnila k domačemu puršu. »Mi ti pa računamo samo deset.«

»Zato vam pa nadomeščam hlapca,« je nekoliko razdraženo odvrnil ta.

»Povsod je ista figa!« je ugotovil Janez. »Kamorkoli greš, povsod boš služil istemu gospodarju. Marsikak naivni fant si misli: ‚Piši me v uho Hrastnik! Bom šel pa v Trbovlje, ali v Zagorje, ali v Hudojamo, tam bo bolje. Ne zaveda se pa, da je tu kakor tam, isti gospodar, da je ves naš rudniški revir last iste kapitalistične družbe, ki skrbi, da niso nikjer plače previsoke. Regulira jih le v toliko, kolikor ji narekuje interes produkcije v posameznih rudnikih, da privabi delavce tja, kjer ji je trenutno potrebna višja produkcija. Ko pa je temu udovoljeno, se zaslužek zopet zniža in odliv odvišnega delavstva, ki je na stalnem lovu za boljšim zaslužkom, se izvrši samposebi.«

(Dalje prihodnjič.)

Mesec januar,

ki je bil določen za razširjanje delavskega tiska, se nagiba h koncu!

Koliko novih naročnikov

si pridobil »Delavski Politiki«?

Delavci! Nameščenci!

»Delavska Politika« je namenjena Vam! Ves čas svojega obstoja se je trudila, da bi Vam služila kar najbolje. Zato jo širite povsod med svojimi znanci in prijatelji. Predvsem spada v Vaše domove delavski list, ki si je nadel nalogo, služiti Vašim interesom!

Tega se naj zaveda vsak delavec in nameščenec, predvsem pa vsak posamezen zaupnik in funkcionar delavskega pokreta!

Doma in po svetu

Stavka v zagrebški tekstilni tovarni Pollak je z uspehom za delavstvo končana.

Delavski uspeh pri lesni industriji »Našička« v Gornjih Podgracih. V tej industriji je trajala stavka 17 dni. Podjetje je odklanjalo razgovore in kolektivno pogodbo. Končno pa je le pristalo na kolektivno pogodbo, po kateri se delavstvu **zvišajo plače za 15 odstotkov.** Firma je pristala še na nekatere druge zahteve delavstva, zlasti, da pardonira vse stavkujoče delavce in zaupnike. — Pri istem podjetju so stopili delavci v stavko v Begovhanu blizu Zenice. Stavkali so že pred mesecem dni in je podjetje obljubilo, da zviša dnine. Tega pa ni storilo, pač pa je odpovedalo polovici delavstva, nakar so iz solidarnosti šli vsi v stavko.

Senatorska kandidatna lista za dravsko banovino. Na seji glavnega odbora JNS v Ljubljani sprejeta lista senatorskih kandidatov članov stranke ni zadovoljila, ker so se glasovi cepili na dve listi. Zaraditega so se vršila v Beogradu pogajanja pred glavnim odborom. Iz teh pogajanj je nastala ta kompromisna lista: Dr. Drago Marušič, dr. Albert Kramer in Ivan Pucelj, člani namestniki: dr. Milan Gorišek, Fran Janžekovič in dr. Dinko Puc.

Avstrijski kancler dr. Schuschnigg potuje v Pariz. Razgovarjal se bo z Lavalom o usodi Avstrije z ozirom na rimski dogovor.

Boji v Posaarju. V Posaarju divjajo boji, kakor so divjali v Nemčiji ob zmagi fašistov, čeprav trdijo nemški listi, da so razmere normalne in urejene. Politična gibanja in strokovne organizacije so se same razšle, svoje imetje pa je socialistično gibanje votiralo kot zimsko pomoč nezaposlenim. V nekaterih mestih pa je prišlo do krvavih bojev med fašističnim in marksističnim delavstvom. V Saarbrücknu so fašisti ponoči ubili komunističnega voditelja ter njegovo truplo vrgli na cesto. Kmalu nato so pa komunisti izsledili vodjo tolpe Reichenheimerja ter oddali nanj devet revolverskih strelov ter pobegnili. V mnogih primerih mora v spopadih intervenirati mednarodno vojaštvo.

Francija je kupila Mussolinijevo sliko za dvorano francoskega poslaništva v Rimu. — V zahvalo?

Kulturno gibanje

Predavateljska turneja s. dr. Kusa po podružnicah »Svobode«. Centralni odbor »Svobode« je pridobil znanega zagrebškega pisca marksističnih del, s. dr. Kusa, za predavateljsko turnejo po podružnicah »Svobode«. S. Kus bo predaval v sledečih krajih: 1. febr. ob 8. uri zvečer v Mariboru; 2. febr. dopoldne v Mežici, popoldne v Črni; 3. febr. dopoldne v Štorah, popoldne v Zabukovci; 4. febr. zvečer v Celju; 5. febr. zvečer v Hrastniku (pri steklarjih); 6. febr. na prosvetnem večeru v Trbovljah; 7. febr. v Zagorju; 8. febr. v Devici Mariji v Polju (za podružnice Zalog, Dobrunje in Zadobrova; 9. febr. na prosvetnem večeru v Ljubljani; 10. febr. dopoldne v Kranju, popoldne v Javorniku.

Vsaka podružnica si bo izbrala temo, določila čas in kraj predavanja, na kar vse sodruge opozarjamo. Ker ni bilo mogoče organizirati predavanj v vseh krajih, naj se člani bližnjih podružnic udeleže po možnosti predavanja v tisti podružnici, kjer se bo vršilo!

Zlet vseh »Svobod« v Celju se bo vršil predvidoma na 7. julija, nakar že sedaj opozarjamo. Ker se bo vršil zlet v najširšem obsegu in bodo povabljeni nanj tudi člani strokovnih organizacij ter vsi naši simpatizerji, prosimo vsa delavska društva, da ne prirejajo v tem času nobenih drugih prireditev.

Volitve obratnih zaupnikov na Jesenicah

Ali so res bili marksisti poraženi?

Kakor vsako leto, so se tudi letos, dne 18. januarja vršile na Jesenicah v tovarni Kranjske industrijske družbe volitve obratnih zaupnikov. Smelo lahko trdimo, da se še nobene tovrstne volitve niso vršile pod tako težkimi okolnostmi, kakor zadnje. Težek spor s podjetjem radi Javornika, od strani klerikalcev toliko opevana potreba po enotni fronti, ravno iz te strani prvi sunek v to enotno fronto, neodločnost plavih, vse to je krožilo med delavstvom. Na drugi strani pa na vseh tozadevnih javnih zborovanjih glasna zahteva, da naj SMRJ, pa če tudi sam, vodi energično boj dalje. Kljub temu, da so zaupniki SMRJ opozarjali delavstvo na zgoraj omenjene činjenice, da bi bil pomemben uspeh z načinom te borbe dvomljiv, je delavstvo tirjalo, da gre boj vztrajno dalje. Vendar bomo o tem ob priliki še poročali, danes hočemo le pokazati ozračje, v katerem so se volitve vršile. Da so na volitve mnogo vplivali tudi brezplačni dopusti po obratih — ki so, ne moremo si kaj, da ne bi naglasili, bili izvedeni prav za volitve, kar je gotovo značilno — ni dvoma. N. pr. samo iz martinarne so poslali 54 delavcev na enotedenski brezplačni dopust, na drugi strani je pa bilo iz Javornika poslanih preko 50 delavcev na zasilna dela v martinarno. Delavstvo, ki se nahaja na dopustu, se razkropi, onim pa, ki gredo na delo na Savo, je bila pa vsaj delno otežkočena udeležba pri volitvah. Da so bili poleg tega pa še razni vplivi na delu, ni treba še posebej omenjati, saj je to običaj pri vsakih volitvah. Vse pa je moglo imeti samo eno posledico oz. namen: preplašiti delavstvo, sterorizirati ga, omalodušiti, da bo obrnilo hrbet marksistom in jih pustilo na cedilu, da bo potem »delo« lažje. Razni meščanski in strokovni časopisi so pisali in pozivali delavstvo, naj spregleda in napravi svoje. Plakati nesramne vsebine so se pojavili, SMRJ je sicer tudi nalepil dva plakata, ki sta bila pa povsem dostojna. Na dan volitev v zgodnjih jutranjih urah so bili po cesti raztreseni rdeči listi v velikih množinah, kar naj bi bilo znak, kako delavstvo meče rdeče glasovnice proč. Situacija se je proti poldnevu tako zaostrila, da se je bilo bati dejanskih izgredov in spopadov, ki so se pa preprečili, ker je predsedstvo podružnice SMRJ izrecno naročilo svojim zaupnikom, da ne smejo na ničesar reagirati, da pa se bo s posameznimi izzivači že obračunalo. Razne klevete na račun nekaterih bivših glavnih zaupnikov, ki pa so bili vsi iz liste SMRJ, preklici in izjave itd., bodo predmet razčiščevanja pred sodiščem. Za povzročitev zmede med delavstvom pa je bilo dobro vse, ne glede na to, kako se bo po voltivah to razračunavalo. Vse te in še druge okolnosti pa so doprinesle in pomagale, da se je situacija razčistila in se je jasno pokazalo, kaj je SMRJ in koliko ga je ter na koga se more organizacija zanašati. SMRJ ima jasno sliko, ostali dve grupi pa »veliko zmago«, kakor kričijo in bodo gotovo tudi pisali.

Na **Jesenicah** je bilo volilnih upravičencev 1380. Glasovalo jih je 1348, torej jih ni glasovalo samo 32. Udeležba je bila 97.2%. Take udeležbe dosedaj še ni bilo pri nobenih volitvah. Količnik je znašal 84.25. Neveljavnih je bilo 9 glasov. **SMRJ je dobil 770 glasov** (lani 848), JSZ je dobila 341 (258), NSZ 228 (164). **SMRJ je dobil 9 zaupnikov,** JSZ 4 zaupnike, NSZ 2 in 1 z ostankom. Po glasovih je SMRJ nazadoval od lani za 78 glasov, JSZ je napredovala za 83, NSZ za 64 glasov.

Javornik. Volilnih upravičencev 682. (26 manje kot lansko leto.) Veljavnih glasov 640. 18 neveljavnih. **Lista SMRJ je dobila 390 glasov,** 7 zaupnikov, JSZ 154 glasov, 3 zaupnike, NSZ 96 glasov, 1 zaupnika. JSZ je dobila tretjega zaupnika z žrebom, ker je imela z NSZ enaki ostanek.

Nekaj drugega je bilo na **Dobravi.** Tam se je volilo 6 zaupnikov. Najprej je bila lista NSZ zavrnjena in potem preklicana. Volitve so pokazale to-le: **SMRJ 154 glasov, 5 zaupnikov,** NSZ 27 glasov in ima enega zaupnika z ostankom, ker niti količnika, ki je znašal 30, ni dosegla. Če pomislimo, da je SMRJ na Dobravi napredoval za 55 glasov, za toliko, kolikor je bilo lansko leto približno prejetih novincev in da so bili skoraj vsi ti sprejeti po posredovanju in vplivu gospoda, ki si lasti monopol nacionalizma na Dobravi in da je NSZ lansko leto prav toliko glasov dobila kakor letos, t. j. 27, tedaj vidimo, da vse obljube in grožnje ne zaležejo dosti in da delavstvo kljub vsemu zna presoditi, kdo je res njegov pravi zastopnik in zagovornik. Na ta način je dalo največjo moralno klofuto vsem, ki ga hočejo izrabljati.

V celoti je dobila SMRJ 1314 glasov v vseh treh tovarnah. In če pomislimo, da je dobila pri zadnjih zborničnih volitvah 1400 glasov z vsemi zunanjimi obrati, tedaj ni izgubila ničesar. In če vzamemo skupne številke JSZ in NSZ, da sta dobili v vseh treh tovarnah skupaj 846 glasov, tedaj ima SMRJ še vedno 468 glasov več, kakor pa obe dve ostali skupini. SMRJ ima redno plačujočih članov v vseh treh tovarnah 1200, če je tedaj dobila 1314 glasov, je to znak,

da so člani v polni meri izvršili svojo člansko in organizacijsko dolžnost

in da je še vedno več rdečih glasov kakor pa članov. Ne prikrivamo pa dejstva, da je SMRJ od zadnjih zaupniških volitev resnično nekaj zgubila na glasovih, kakor smo zgoraj pokazali, kar pa je na drugi strani le znak, da so se vsi tisti, ki stalno kolebajo od enega do drugega, in neorganizirani, opredelili tokrat za drugo barvo in da so glasovi SMRJ **res rdeči glasovi,** s katerimi lahko vedno računa. Kajti čim je SMRJ zadnji čas z ozirom na uvodoma povedano prišel v malo ostrejši položaj, so se omahljivci, nečlani, pač pa vsi priskledniki, začeli odvračati od njega, kar pa nas nikakor ne more zbegati. Narobe, sedaj vsaj vemo, na koga se smemo zanašati. Treba je bilo, da se z ozirom na bodoči čas in na predstoječe boje pokaže jasna situacija in sedaj jo imamo. Zato, sodrugi in sodružice, hvala Vam, ki ste tako moško izpovedali svojo neomahljivost in vztrajnost, dokazali ste, da marsizma še ni konec in da ga še zlepa ne bo. Zato pokonci glave, trezno presojajte položaj, ne nasedajte! SMRJ je dejansko obdržal svoje položaje, naše vrste so se učvrstile, ostali so vojaki, zajedavci so šli!

Tak je dejanski položaj na Jesenicah, take so »zmage« nasprotnikov, tako se pokopava marksizem in »razpada« SMRJ.

Sedaj na delo za čim boljše uspehe!

Franc Pliberšek:

Kritika, da, ne demagogija

Dandanes se vsesplošno kritizira. Mnogo je upravičene kritike. Ni pa moj namen, da bi pisal o kritiki, ki je, ker je poštena in tudi koristna, upravičena. Pisati hočem o demagoški kritiki, ki jo danes sliši človek povsod, kamor stopi in kamor pogleda. Demagoška kritika in laž sta dve nerazdružljivi sestri. Demagoška kritika je neke vrste nalezljiva bolezen današnjega časa, ker boleha na njej precej ljudi. Marsikateri časopisje ima to garjevo ovco v svojem hlevu, da od časa do časa zameketa po dnevnikih in tednikih. Demagoške kritike se tudi v molilnicah ne izogneš, kjer imajo samo izvoljenci besedo.

Koliko je bilo »strank« po vojni, ki so, zato da lahko varajo, žonglirale z delavskimi pridevki, oznanjujoč strupeni šovinizem ali pa versko zagrizenost! Vsako trenje v organizacijah, ki pa ni načelnega značaja, je demagogija. In če objektivna kritika ne premaga demagoške kritike, takšna organizacija kmalu propade. Propadle so že številne organizacije, ki so upale najti v demagoški kritiki svoj navidezni napredek. Utopile so se v lastni demagogiji. Demagoška kritika se pojavlja različno, kakor tudi zasleduje različne namene. Recimo, nekdo hoče postati v nekem okraju poslanec, zato začne z demagoško kritiko proti sedajnemu. Ali nekdo hoče postati predsednik organizacije, pa se poslužuje demagoške kritike čez točasnega itd.

Nikakor niso to osamljeni slučaji. Danes cvete demagogija.

Kar demagogu ne ugaja in ne služi njegovim koristim, to demagoško kritizira. Poseben tip demagogov je oni, ki se ne more v organizaciji uveljaviti, ki se ne more pririti k raznim ustanovam, kakor so Bratovske skladnice in druge, ki seveda morajo nekaj »nesti«. Demagoški kritičar nikdar ne dela v delavskem pokretu nesebično za skupne interese delavstva. Pač pa ima namen, da se z demagoško kritiko pririje do koritca. Navadno so te vrste demagogi duševno omejeni reveži. Zbirajo vse laži, kar jih more ustvariti prostaška fantazija poedincev. Te potem širijo med delavstvom in se mu hlinijo, češ, mi bi tako ali tako naredili. Kadar se da takšnemu demagoškemu kritikarju delo v roke, potem se kaj kmalu pokažejo njegove pomanjkljive sposobnosti. Tak demagoški kritičar se pri občevanju s priprostimi delavci poslužuje najnižjih instinktov in išče opore pri najnezavednejših. Instinktivno mrzi vsakega intelektualnega predsednika organizacije ali delavskega zaupnika. Žal, da delavstvo od časa do časa naseda takšnim tipom in je potem smrtno razočarano, ko se izkaže vsa puhlost in nesposobnost demagoškega kritičarja.

Če je demagoški kritik organiziran, je samo za to, da se vzdrži pri koritcu, ker drugače sploh ni organiziran. Kakor hitro pa vidi, da se mu koritce maje, potem vzame noč vso njegovo »razredno zavednost« in se druži tudi z belcebubom. Demagoško kritizira vse, ki so spregledali, da redijo gada na svojih prsih in so ga nagnali. Končno se začne skrivati pod raznimi firmami in pri raznih društvih, dokler ga ne prevzame v svoje okrilje neizprosno pozabljenje, ki ne prizanese nobenemu demagoškemu kritičarju. Navadno postane tak človek končno še denuncijant in izdajalec delavstva.

Še ena vrsta demagoških kritikov se skriva za hrbti drugih. To so oni, ki računajo s tem, da bodo organizacije radi ljubega miru ugodile njihovim skritim željam po »zaslužku« v organizaciji. Zato začnejo kritizirati čez vodstvo organizacije, čez vse vidne sodruge. Demagoško kritizirajo čez trudapolno in požrtvovalno delo delavskih zaupnikov in si domišljujejo, da si s tem ustvarjajo šanse za volitve. To so navadno tudi agentprovokaterji, ki znosijo vse zaupne zadeve, ki se v organizaciji obravnavajo, tretji osebi, to je nasprotniku organizacije. Njihova revolucijonarnost je v tem, da prostaško zabavljajo čez vse izvršeno in že započeto delo delavskih zaupnikov in organizacijski funkcijonarjev.

Tudi s tovrstnimi demagoškimi kritiki je delavsko gibanje že imelo posla. Dognalo se je, da so baš taki ljudje že pred vratarji vzeli klobuk v roke, pred delodajalca pa si niti upali niso. Ocvirki, s katerimi zabelijo svoje fraze, so: Moskva in Macdonald, nimajo pa osnovnega pojma o kolektivni pogodbi in socijalni zakonodaji, niti o razrednem boju. Njihova modrost je udrihanje po socialfašistih. S tem geslom agitirajo obenem — za »enotno fronto«.

Konstruktivni kritiki vsa čast, ker v njej je napredek. Destruktivna, demagoška kritika pa je vredna svojih razširjevalcev, demagogov, ki vede ali nevede služijo kapitalizmu.

Teharje

Kaj vse si mora železniški čuvaj pustiti dopasti. Očividec nam piše: Dne 9. januarja ob 19. uri 45 min., ko je odvozil vlak št. 525 (iz Maribora proti Celju) mimo čuvajnice 54, je čuvaj šel odpirati zapornice, v levi roki službeno signalno svetilko, kot je predpisano ponoči. Isti čas se je prismučala neka nacionalno zavedna gospodična s Teharjev s svojim kavalirjem mimo čuvaja in mu je zaklicala: »Le lepo svetite, da boste bolj videli, vam bom dala kovača!« Čuvaj seveda ni nalašč svetil proti cesti (briga ga gospodična, ki se slučajno ponoči smuča tod okoli), ampak je moral svetiti čez cesto, za vlakom, ker je to službeni predpis, dokler se ne oddalji vlak 500 metrov od službenega mesta. Priporočali bi gospodični, da naj se ne vmešava v službene zadeve in naj ne izziva državnega uslužbenca, kadar vrši svojo dolžnost. To je tudi eden izmed predpogojev nacionalne zavednosti.

Hrastnik

Volitve obratnih zaupnikov. Kakor vsako leto, tako se bodo tudi letos vršile volitve obratnih zaupnikov. Razredno zavedno delavstvo se nanje pridno pripravlja. V kemični tovarni bo letos samo ena lista, **in to je naša, Splošne delavske strok. zveze.**

Naročniki! Zahtevajte od pismonoše, da vam prinese »Delavsko politiko« na dom!

Kranj

Brivci so se preselili. Pretekli teden so se preselili s svojimi lokali kar trije brivci. G. Kos, ki je imel svojo brivnico v Savskem predmestju, se je preselil v že obstoječo brivnico na Primskovo, v hiši g. Kozelja. G. Osojnik se je pa preselil v prejšnjo Kosovo brivnico v Savsko predmestje. V prejšnjo Osojnikovo brivnico nasproti pošte se je preselil g. Meke, ki je imel do zdaj brivnico na »Bekselnu«. Vsi omenjeni brivci so naročniki »Delavske Politike«, zato jih delavstvu toplo priporočamo.

Maribor

Prihodnje predavanje »Svobode«. V sredo, dne 23. t. m. bo predaval sodni svetnik g. dr. Travner o temi »Židje kot narod in židovsko vprašanje«. Začetek točno ob 20. uri. Pridite polnoštevilo. — **Dne 30. t. m. odpade predavanje,** zato se bo pa vršilo predavanje dne 1. februarja, in sicer bo predaval s. prof. dr. Kus-Nikolajev o zanimivi temi: »Vpliv brezposelnosti na človeka«. Opozarjamo vse sodruge in organizacije na to zanimivo predavanje. Agitirajte po tovarnah in delavnicah, da bo predavanje čimbolj obiskano.

35 avtomobilistov, ki so se udeležili mednarodne tekme Monte Carlo—Dunaj—Monakovo, je vozilo minuli pondeljek skozi Maribor. Kriza pa takšna! Reveži morajo v hudi zimi dirkati iz toplih južnih krajev na mrzli sever in seveda zopet nazaj! Kriza, kriza!

Mezde, ki jih bodo prejemali delavci zaposleni iz fonda pomožne akcije, bodo predvidevano baje znašale od 1 do 4.50 Din na uro. Srečni oni siromaki, ki bodo dosegli Din 4.50 na uro, čeprav ta vsota komaj zadostuje za najpotrebnejše. Toda, kako bodo živeli oni, ki bodo prejemali nižjo mezdo, n. pr. po 1 Din na uro, torej 8 Din na dan! Kako naj s to vsoto delavec (četudi samski) izhaja? Ali ne bo obrabil zadnje obleke, čevljev itd.? Sredstva, ki jih darujejo občani, ne smejo služiti za novo izkoriščanje. Tega se naj zavedajo merodajni faktorji.

Novi proračun mestnih podjetij. upravni odbor mestnih podjetij je te dni razpravljal o novem proračunu, ki predvideva nad 30 milijonov dinarjev dohodkov in prav toliko izdatkov. Upravni odbor je predloženi osnutek proračuna v celoti odobril.

Proračunska seja mestnega sveta, ki bi se bila morala vršiti dne 22. t. m. je bila preložena.

Hišni lastniki so minulo nedeljo dopoldne zborovali v hotelu »Orel«. Protestirali so menda proti vsem davkom, ki bi jih najrajši povsem odpravili. Sprejeli so tudi resolucijo, v kateri protestirajo proti adaptaciji gradu, veselični prostor »Mariborskega tedna« pa naj se prestavi na periferijo itd. Le o nečem niso razpravljali, t. j. o znižanju najemnin.

1380 potnikov je lansko leto povprečno odpotovalo in dopotovalo na mariborski glavni kolodvor. Skupaj je glavni kolodvor odpremil 504 tisoč potnikov.

Družabni večer »Svobode« se bo vršil v soboto, dne 9. februarja 1935 v spodnji kazinski dvorani. Na sporedu je petje, komični nastopi, godba in razno. Za dobra vina in okusna jedila bomo poskrbeli.

Narodno gledališče. Poslednja uprizoritev opere »Urh, grof celjski« bo danes, v torek, dne 22. t. m. ob 20. uri. Red D.

„Právo Lidu" o naši socialni zakonodaji

Novoletna številka soc.-dem. dnevnika »Právo Lidu« v Pragi, ki je izšla na 40. straneh v ogromni nakladi, prinaša celo vrsto odličnih socijalno-političnih, gospodarskih in kulturnih člankov. V posebnem oddelku »Socijalna politika« objavlja list lep pregleden članek o napredku socijalne zakonodaje v Češkoslovaški leta 1934. Iz članka je razvidno, da je doseglo delavstvo v tej republiki, kjer vlada demokracija, krasne uspehe z novimi socijalnimi zakoni v preteklem letu, medtem ko je socijalna zakonodaja istočasno v sosednjih fašističnih državah v Nemčiji in Avstriji strahotno nazadovala.

Kot nadaljnji članek pa prinaša list razpravo o »Ženi v naši socialni zakonodaji«, ki ga je priobčil s. dr. Reisman v mesečniku »Ženski svet«. (»Ženski svet« je namreč objavil cel ciklus člankov o naši ženi v zakonodaji, tako članek priv. doc. dr. G. Kušeja o ženskih drž. pravicah, članek S. Kleča o družini in pravu, članek dr. E. Jenko-Groyerjeve o materinstvu in zakonodaji, članek Angele Vodetove o družini in zakonu v Rusiji.)

Člankar pripominja, da so razmere žen v Jugoslaviji s socijalno-politične strani malo znane in objavljajo radi tega izvleček najvažnejših določb iz članka o socijalno-politični zaščiti žene. Pisec priznava, da je soc. zakonodaja v Jugoslaviji zlasti glede zaščite žen modernejša, kot se sicer domneva v zapadni Evropi. Socijalna zaščita žene v Jugoslaviji je postavljena na moderni temelj. »Právo Lidu« prinaša stalno rubriko »Socijalna politika« s članki o socijalnih zakonih, važnejših razsodbah iz službenih razmerij itd., ter opozarjamo na to naše funkcijonarje organizacij.

— — —

Ptuj

Proračunska seja mestnega sveta

Za to sejo, na kateri se je razpravljalo o proračunu za l. 1935-36, je vladalo veliko zanimanje in je bila galerija polno zasedena.

Po poročilu predsednika je dobil besedo poročevalec. Navajal je višino dohodkov in izdatkov glavnih postavk ter povdarjal da se je pri sestavi tega proračuna upoštevalo potrebo znižanja najemninskega vinarja, zvišanja podpore za brezposelne, priznalo ugodnosti gostilničarjem in skušalo zaščititi domačega obrtnika, zato je predlagal, naj bi se proračun v celoti sprejel.

K besedi se je oglasil s. Gabriel in je podal to-le

Izjavo:

»Cenjeni mestni svet!

Z ozirom na debate, ki so se vršile ob priliki zasedanja odsekov o proračunu, sem kot zastopnik delavcev in revnih slojev predlagal marsikatere spremembe postavk, ki stoje v opreki s socialnimi in gospodarskimi razmerami.

So postavke, ki jih spričo splošne bede ni mogoče zagovarjati.

Postavka za pomoč brezposelnim pa je veliko **prenizka,** čeravno se obetajo za bodoče leto težke razmere, ki bodo imele za posledico samo še povečanje revščine.

Najemninski vinar je previsoko odmerjen. Treba je, da samo malo pogledamo v družine delavcev in ostalih revnih slojev, pa vidimo obup in bedo, v kateri hira vse, kar bi moralo biti svetinja naroda in države, zlasti pa onih, ki se radi trkajo na junaška prsa **monopoliziranega narodnjaštva.**

Gospodje, mi sodimo po dejanjih. Zato Vas hočemo vprašati, da-li imate oči in srce za brezposelne reveže, ki so na cesti, lačni, bosi in premraženi. Ne bi li tudi pri nas lahko imeli ogrejevalnice, kakor jih imajo v drugih mestih, ki gospodarsko niso prav nič na boljšem, pa vendar najdejo potrebno kritje za to.

Pri nas pa žal nedostaje volje, dasiravno sem že ponovno navajal, kako bi se dalo temu odpomoči. Dotakniti se hočem le še postavk za narodno prosveto. Za bogočastje se daje 3500 Din, dramatičnemu društvu 5000 Din, Sokolu 5000 Din, Narodni odbrani 3000 Din, Narodni strokovni zvezi 3000 Din, **Delavskemu** izobraževalnemu društvu **»Svoboda«,** katero tudi **obstoja po sedaj veljavnih zakonih,** ki širi s svojimi številnimi predavanji izobrazbo med delavstvom, ki so **prav tako dobri državljani** in nikakor ne zaslužijo zapostavljanja, pa se postavka Din 1000 črta.

Gospodje! Enakost in svoboda ostanejo le **lepe besede,** ako jih v praksi ne priznavate. Zato izjavljam, da bom glasoval **proti** proračunu, če se ne potrudite popraviti **najočitnejših** krivic.

[illegible]

Na galeriji pritrjevanje, a spodaj je zavrelo. G. predsednik je zagotovil, da bo storil vse za omiljenje bede brezposelnih, da pa se te postavke ne more zvišati; z ogrevalnico je pa težka stvar.

Da ste čuli potem zastopnika »narodnih«! Ta je zavračal očitke strankarstva, češ »Vi niste narodni, niste državni«, pokazal je na marksiste drugod in omenil, da bi i naši spadali pod poseben zakon.

To vemo, da je pobožna želja današnjih pristnih narodnjakov, ki jih poznamo nekatere še izza stare Avstrije. G. dr. Š. se je pridružil narodnemu zastopniku, omenil je veliko delo Sokola, ki mora plačevati svoje prostore, dočim jih ima »Svoboda« brezplačno, čeravno ne dela kot bi se spodobilo in torej ne more zahtevati podpore.

S. Koren je odločno zavrnil vmešavanje politike v občinsko gospodarstvo, protestiral proti sistiranju sklepa odseka, da se tudi temu društvu da Din 1000.—. Zahteval je **enako pravico za vse! Na galeriji** burno odobravanje in pritrjevanje. G. dr. F. je smatral, da Din 1000 ni vredna takega razburjanja, saj, ako se bo videlo, da knjižnica »Svobode« zasluži podporo, jo še vedno lahko dobi.

Povdarjal je potrebo, da se brezposelnim preskrbi delo in zaslužek. Da pa ne bo debata brezplodna, je predlagal znižanje direktnih doklad od 51 na 45 odstotkov, češ, da bo to za primanjkljaj zadostovalo.

G. S. kot »previden gospodar« je mnenja, da kljub neznosnim bremenom vendar moramo stremeti po kaki rezervi, končno bi se vendar že moglo misliti na realizacijo gradnje vodovoda.

S. Koren se je pridružil predlogu g. L., da bi se naj v slučaju pribitka pri dokladah znižal še najemninski vinar. Ker so pri tem prizadeti po večini itak sami mali ljudje. Končno je bil osvojen predlog poročevalca s pripombo, da se v slučaju višjega predpisa znižajo doklade ter tako malo odpomore pridobitnim slojem, na kar je bil proračun sprejet proti dvema glasovoma delavskih zastopnikov. Vse druge točke so bile pa soglasno sprejete.

*

Mi bi dodali to, da delavski zastopniki nimajo namena govoriti le za ulico, temveč imajo pravico, da iznesejo resnico, četudi to nekateri težko slišijo.

Predavanje o razvojni poti žene je zopet bilo zelo številno obiskano. S. Korparjeva je v svojem referatu nazorno naslikala trpljenje žene od pradavnih časov do današnje prosvitljene dobe, v kateri odreka fašizem ženi pravico do sodelovanja v javnem življenju ter jo smatra sposobno le za kuhinjo in posteljo... Križev pot žene v različnih časih so predočevale skioptične slike. Na teh smo videli tudi prvoboriteljice za žensko enakopravnost.

Prihodnje predavanje je »Zgodovina delavskega gibanja in esperanto«. Pridite vsi!

Celje

Knjigo Ignacija Silone »Fontamara«, ki jo bo izdala centrala »Svobode« v Ljubljani za one, ki jo bodo v naprej naročili, se naroča v Celju pri s. Svetkovi in s. Osetu. Kdor na to prelepo knjigo reflektira, naj jo nujno naroči za res skromno ceno Din 9.— pri omenjenih. Knjiga se bo tiskala le v omejeni nakladi.

Občni zbor »Protituberkulozne lige« v Celju se bo vršil v četrtek, dne 24. I. ob 8. uri zvečer v mestni posvetovalnici. Delavcem in nameščencem priporočamo obisk.

Seja Krajevnega medstrokovnega odbora se bo vršila predvidoma v pondeljek 28. jan. ob 8. uri zvečer v Delavski zbornici.

Smuška tekma SK Olimpa se bo vršila v nedeljo, dne 27. t. m. ob pol 11. uri na Tostu nad Celjsko kočo. Tekma bo v smuku. Prijavnina za tekmovalca Din 10. Višinska razlika je 250 m, dolžina proge 2500 m. — Vabimo vse delavske klube iz drugih krajev, da se tekme udeleže v čim večjem številu.

Licitacija za regulacijo Savinje je od strani finančnega ministrstva odobrena. Upajmo, da sedaj ne bo več nepremagljivih zadržkov, da se s tem koristnim delom nemudoma prične. O stvari bomo podrobnejše pisali, zaenkrat pa nujno apeliramo na merodajne faktorje, da se pri delu zaposle v prvi vrsti domači delavci.

Zabukovca

Zopet redukcije

Vodstvo tukajšnjega drž. rudnika je 19. t. m. razglasilo delavstvu, da je primorano vsled pomanjkanja naročil omejiti obratovanje, vsled česar bo 20 rudarjev poslanih za nedoločen čas na dopust, ostalo delavstvo bo pa po en dan več praznovalo.

Za slučaj, da v mesecu februarju naročila ne bodo prispela, bodo sledile nove redukcije.

Delavstvo se začudeno vprašuje, kako pride do tega, da v sredi najhujše zime ni naročil, ko se jih je še pred par tedni nagovarjalo, da bi ob zapovedanih praznikih normalno delalo, seveda brez 50 odst. pribitka.

Večina delavstva je mnenja, da je krivda, da so naročila padla, v tem, ker se polaga premalo pažnje na čiščenje premoga, posebno na separaciji, kjer je bilo še pred par leti zaposleno večje število delavcev pri prebiranju premoga, dočim je sedaj samo eden, v najboljšem slučaju dva, tako da se sedaj pošilja zraven premoga precejšen odstotek jalovine. Potem se res ni čuditi, zakaj premog ne gre.

Končni račun plača le delavec na praznovanju in redukciji. Toliko bolj bodo rudarji prizadeti vsled tega, ker se jim letošnje leto ne dovoli tedenska ali vsaj mesečna izmenjava kot je bil to običaj prejšnja leta.

So pa prizadeti po večini starejši rudarji, ki imajo od 10 do 35 let članske dobe tu in v Nemčiji, in so si v predvojnih letih pri raznih rudnikih pristradali toliko, da so si po vojni v bližini domačega rudnika kupili malo zemlje in bajto, misleč, da bodo lahko svoje delo nadaljevali, na starost pa mirno uživali zasluženo pokojnino.

Sedaj so pa vsled vsakoletnega praznovanja popolnoma obubožali; nazadnje pa se zna zgoditi, da bodo ostali brez vsake pokojnine in brez vseh sredstev za preživljanje, na cesti.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Oženjen župnik z rdečo zastavo. V sarajevski bolnici je prošli petek umrl 69-letni bivši katoliški župnik, don Anton Politeo, rodom iz Starigrada na otoku Hvaru. Imel je pestro življenje. Kot duhovnik je pogosto prišel navzkriž s cerkvenimi predpisi in je bil večkrat discipliniran in končno suspendiran. Odšel je potem v Italijo, kjer je župnikoval v nekem kraju v gornji Italiji za časa, ko se je bil najhujši boj med delavci in fašisti. Tu je pri neki priliki izobesil na cerkvenem zvoniku rdečo zastavo. Radi tega so mu vzeli župnijo in odšel je v Ameriko, kjer je nekaj časa župnikoval našim izseljencem, dokler ni župnikovanja obesil na klin in se je oženil. Pred nekaj meseci se je vrnil v Sarajevo, kjer je prestopil v pravoslavje in živel zelo bedno. Sedaj je v bolnici zaključil svoje burno, razočaranj polno življenje. Pa še po smrti nima miru. Katoliške in pravoslavne cerkvene oblasti se prepirajo med seboj, katera ga naj pokoplje, ker katoliki osporavajo, da je res prestopil v pravoslavje. [illegible] po smrti [illegible]

Vabilo na

drugi redni občni zbor

Konzumne zadruge za Ljubljano in okolico r. z. z o. z.

Ljubljana, Medvedova cesta št. 36,

ki se bo vršil **v sredo, dne 30. januarja 1935 ob pol 8. uri zvečer v gostilni pri Slobodniku v Šiški na Medvedovi cesti št. 24** s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika. 2. Poročilo načelstva. 3. Predložitev bilance. 4. Poročilo nadzorstva. 5. Volitev načelstva. 6. Volitev nadzorstva. 7. Razno.

Dolžnost vsakega člana je, da se občnega zbora udeleži.

Nadzorstvo **Načelstvo**

SPORTNA RUBRIKA

Zimski sport.

Morda še nobeno leto niso bili zimski sportniki v Sloveniji tako nezadovoljni kakor letos, ker le ni hotelo in še sedaj noče biti povsod toliko snega, da bi mogli brez ovir tekmovati. Že večkrat določeni termini morajo biti vedno na novo preloženi. Ko je po Božiču zapadel sneg, so hiteli podsavezi določati termine in kraje za tekme, sedaj pa so zopet v skrbeh, ali bodo mogli tekmovanje izvesti.

Za čas od 22. do 27. januarja so določene tekme za državno in savezno prvenstvo Jugoslavije na Bledu, ki bodo istočasno veljale tudi kot del vseslovanskega prvenstva. Sodelujejo poleg domačih še Čehi in Poljaki, vendar, če snežne prilike ne bodo boljše, se bo moralo tekmovanje preložiti na Pokljuko.

Mednarodno se začno 19. januarja v Davosu tekme za evropsko in svetovno prvenstvo v hockeyu na ledu, katerih se bo udeležilo 14 reprezentanc iz Evrope in Kanade. Svetovni prvak za leto 1934 je bila Kanada, evropski pa Nemčija.

Od 13. do 18. februarja se vrše v Visokih Tatrah na Češkem mednarodne smučarske tekme, katerih se udeleži tudi jugoslovenska reprezentanca.

V februarju bo tudi svetovno akademsko prvenstvo v St. Moritzu.

Doma pri nas pa so od 20. januarja dalje vse nedelje in prazniki do konca februarja že zasedeni z najrazličnejšimi klubskimi, medklubskimi in prvenstvenimi tekmovanji, tako, da bodo zimski sportniki lahko prišli na svoj račun.

SK »Svoboda«, Maribor

Izlet s sankami. Nogometna sekcija »Svobode« bo priredila v nedeljo, dne 27. t. m. izlet v snežno naravo s sankami. Vabimo sodružice in sodruge vseh sekcij »Svobode« in ostalih del. društev, da se izleta v čim večjem številu udeleže. Cena za osebo je na avtu Din 5.—, s sankami Din 10.—. Prijave sprejema s. Selinšek. Odhod bo ob 1. uri izpred igrišča »Železničarja« na Tržaški cesti. Točen čas bo javljen v prihodnji številki »Del. Politike«.

Jugoslovanski umetnik v Sovjetsko Rusijo. Zlatko Baloković, svetovnoznani violinski virtuoz, je povabljen v Moskvo in v Leningrad, kjer bo priredil več koncertov. Slovenski šahovski mojster Vasja Pirc, je pozvan v Moskvo na mednarodni šahovski turnir.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarne v Mariboru. - Telefon štev. 2324.

Za konzorcij izdaja in ureja Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.